

UDK 091 = 03.512.161 = 163.4 (497.6) "1880"
930.25 (497.6)
Historijska građa

JEDNA RUKOPISNA MEDŽMUA IZ KUĆE SLIPIČEVIĆA IZ MOSTARA

Salih Trako,
Sarajevo

i

Lamija Hadžiosmanović,
Filozofski fakultet, Sarajevo

U bogatoj rukopisnoj zbirci *Bošnjačkog instituta (Fondacija Adil-bega Zulfi-karpašića* u Sarajevu), naišli smo na jednu rukopisnu medžmua ispunjavanu u kući Slipičevića u Mostaru.

Kod nas je u više navrata pisano o tome šta je medžmua. Podsjetićemo samo toliko da je to rukopisna bilježnica u kojoj su prepisivani, često i od više prepisivača, razni sadržaji, zavisno od toga šta je neko smatrao vrijednim da u nju unese.

Medžmua koju ovdje objavljujemo u Bošnjačkom institutu je zavedena u katalog rukopisa pod brojem 1101. Ima 60 nepaginiranih stranica, koje smo mi paginirali prema hronologiji događaja. Razmjer teksta je različit a najčešće 15x25 cm. Većina teksta je ispisivana istim rukopisom – lijepim neshtalikom - crnom tintom. Rukopis je uglavnom dat na turskom jeziku. Na kraju medžmue, u kolofonu, navedeno je da je prepisivanje završeno godine 1207. H. (1880). Sudeći po rukopisu zaključujemo da je većinu teksta prepisao nepoznati prepisivač, a samo posljednje četiri stranice ispisao je neko iz obitelji Slipičevića, u čijem vlasništvu je bila ova medžmua. Najvjerovatnije, to je bio Salih, sin Husein-efendije, sina Halilova, sina Osmanova, sina Omerova Slipičević (Islipičevi-zade) (bilješka na arapskom jeziku).

Iz pisma, gotovo cijelog rukopisa, može se ustvrditi da je sastavljač teksta bio čovjek našeg porijekla, što je jasno iz povremenih grešaka koje je u pismu pravio, ili nekih naših riječi koje je upotrebljavao.

Odlučili smo se da u ovom tekstu damo bogati sadržaj, stavljajući težište na podatke koji su vezani s historijom ovih naših krajeva. U ovom prikazu smo sažimali

duže tekstove, i one koji nisu usko vezani za povijest Bosne, dok smo kraće tekstove, u prijevodu, donosili *in ekstenzo*, idući od stranice do stranice.

***

Sadržaj medžmue

Stranice od 1 do 4 su vlagom oštećene i samo djelimično čitljive;

Str. 4 do 5 ispunjene su stihovima na arapskom jeziku moralističke sadržine;

Str. 6 do 7 sadrže popis vladara iz dinastije Abasida od godine 120. do 643. H. (1148-49). Popisana su ukupno 42 vladara sa godinom dolaska na vlast i vremenom vladanja;

Str. 8 do 9 sadrži jednu podužu legendu na turskom jeziku o stvaranju svijeta, te pojavljivanje Božijih poslanika;

Od strane 10 do 42 donosimo prijevod teksta, jer se svojim sadržajem odnosi na povijest naših krajeva;

Str. 42 sadrži legendu o prvim vladarima na zemlji, o početku proizvodnje onoga što je potrebno za život, te o korišćenju životinja za potrebe čovjeka (15 redaka); tu je i pismo šejh-ul-islama vojsci koja je opsjedala tvrđavu Kandiju na Kreti (23 poduža retka), u potpisu neki Abdulah. U dodatku ovom tekstu popis materijala iz džebhane, utrošenog prilikom opsjedanja tvrđave, (broj ispaljenih đuladi, kantara baruta, velikih kumbara, ranjenih vojnika, izginulih janjičara, lagumdžija, zaima, timarnika, miralaja, paša. Na istom mjestu dat je opis tvrđave Kandije (dužina i širina, broj laguma u tvrđavi, dužina Krete, broj kadiluka). Na kraju je zapisano da je veliki vezir Ahmed-paša Ćuprilić tri godine neprekidno osvajao tvrđavu Kandiju, na osnovu čega je ovaj defter sastavljen 1080. g. h. (1669/70);

Str. 44 do 45 ferman sultana Mustafa hana upućen austrijskom caru (45 dugačkih redova);

Str. 46 poduži tekst u kome se nabroja 28 naroda, koje je Bog uništio zbog nepokornosti i teških grijehova (narod poslanika Nuha, poslanika Huda, Saliha, Šuajba, Musaa, Beni Amina, Isaa itd.). Na kraju teksta dužina života i godina smrti četvorice osnivača mezheba (vjerskih pravaca);

Str. 47 odgovor vjerovjesnika Muhammeda ashabu Ebu Hurejri na pitanje znakova Sudnjega dana (35 redova);

Str. 48. – Prijevod *in ekstenzo*;

Str. 49. Dio nekog teksta moralističke sadržine (26 podužih redaka);

Str. 50. pedeset dvije bilješke u integralnom prijevodu. Na istoj strani jedna fe-tva;

Str. 51. do 52. integralan prijevod;

Str. 53. prevedene tri bilješke. Na istoj stranici dvije bilješke o zauzeću Bagdada od strane perzijskog cara i poraz i pogibija Osman-paše 1147. g. H. (1734/35). Druga bilješka iz 1148. g. H. (1735/36), govori o porazu islamske vojske, koju je vodio Abulah-paša Ćuprilić na Revan 1148. g. h. (1735/6);

Str. 54. Fetva Mevlana Hamza-efendije o polasku sultana Selima Prvog na perzijskog cara Ismaila (17 redaka);

Str. 55. Jedan stih na perzijskom jeziku;

Str. 56. Jedan kraći izvod iz djela *Kitab ul-mufidat*, na arapskom jeziku (11 redaka). Na istoj strani recept za pojačanje memorije;

Str. 57. Jedna fetva o osvajanju Kipra od poznatog pravnika Ebu Suuda (12 redaka). Na istoj strani savjet hazreti Alija, vladara muslimana, o ponašanju vojske u ratu;

Str. 58. do 59. Jedan tekst na arapskom jeziku o pijenju kahve. Tekst je uzet iz djela *al-Vesilet ul-Ahmedijje* tj. kometatara na *Tarkat ul-Muhammedijje* od Redžep-efendije (25 redaka). U produžetku je fetva o dozvoljenosti pijenja kahve, uzeta iz djela *Behdžet ul-Fetava* autora Jeni Šehirli Ahmed-efendije, umro 1755. g. h. (1743);

Str. 60. Rukopis završava pjesmom na turskom jeziku o napadu neprijatelja na Bosnu i Hercegovinu i Hrvatsku.

***

Prijevod

L 10

Predak osmanske dinastije je iz plemena Kalihan, koji je bio nastanjen u gradu Mahan u Horasanu, ove 517. g. h. (1123), krenuo je u pravcu rumskih zemalja. Prešli su rijeku Eufrat u blizini tvrđave Čigir (?). Njihov vojskovođa Sulejman han, sin Kaba Alpa, utopio se. Oni su ga iz vode izvadili i na tom mjestu pokopali. U tom vremenu, rumski sultan Alauddin Kejkubad, sin Gijasuddina prelazi. Također, sinovi spomenutog Seldžuka, utopljenika, Sulejman hana, Ertugrul i Dindar, odrediše mjesto stanovanja u sandžaku Engurijja, u Karadžadagu. Dindar je umro, a gazi Ertugrul svoj život proveo u borbama na granicama Engurije (Ankara). Kada je doživio preko devedeset godina, preselio se na onaj svijet u kasabi Sekurdžik (?), neka mu se Bog smiluje. Njegov poštovani sin Osman gazi, ratovao je na granici Engurije. Ove 699. g. h. (1299-300) nadvladala ga je vojska Kazan hana, sina Ergun hanova. Rumski sultan Alauddin Kejkubad Seldžuki bio je u borbi zarobljen i njegova

vlast u Rumu postala je bezizgledna. Većina uleme vilajeta Rum, emiri i ajani, zatražili su zaštitu gazi Osman hana. U historijskim knjigama piše: kada je gazi Osman han ove 699. g. H. napunio 43 godine, zasjeo je na prijesto, i u Karadžahisar u prvi puta je, u njegovo ime, proučena hutba, a kadiluk Bejšehir, udaljen 65. km. od Konje, posta prva njegova prijestonica. Sultan gazi Osman je usnio da mu je na glavu sunce sjelo, koje je izlazilo između ovaca. Kada je upitao za značenje, rekoše: "Postaćeš padišah. Do Sudnjeg dana u tvome rodu sultanska vlast će trajati. I dok se sunce na dunjaluku pojavljuje i sija, stoga što si ti pobjednik, dini islam će zemlju ispunjavati i izgovaraće se 'La ilahe illallah Muhammed Resulullah'. I dokle god se na svjetlu sunca oblak pojavljuje, nevjernici će od tvoga roda bježati." A šejh Abdurrahman je rekao: "Od ovog osmanskog roda sedamdeseti sultan biće posljednji. Sultan Ali Prvi, u ovom vremenu, u Arabistanu četrdeset dana iz zraka ... (nečitko). U vrijeme ovoga sultana Alija u Mekki trebalo bi da se podigne jedna kula, da bi se Svijetla Medina mogla vidjeti. I u ovim danima pojaviće se prokleti Dedždžal i ovaj sultan Ali umrijeće u određenom roku. Neće ostati njegova roda. U to vrijeme hazreti Isa će na njegovo mjesto sjesti i vladati četrdeset godina. Eto, tako."

L. 11

Sultan Osman gazi, sin Ertugrula. Na prijesto zasjeo 699. g. h. (1299/1300). U njegovo vrijeme u Karadžahisar u, u njegovo sretno ime, naredeno je učenje hutbe. Bejšehir bio je prvo prijestono mjesto. Osvojenje grada Bruse dogodilo se 726. g. h. (1326). Vladao 27 godina. U gradu Brusi, u njegovom turbetu je pokopan. Po njegovoj oporuci, na njegovom turbetu obješeno je jedno sultansko zvono, i ono stoji. Kad god osmanska vojska pobjeđuje, iz njega, uoči petka, izlazi jedan zvuk, a kada je poražena, zvono kotrljajući se pada na zemlju.

Sultan Orhan sin Osman hana. Na prijesto zasjeo 726. g. h. (1326), u četrdeset šestoj godini života. Osvojenje grada Iznikmit dogodilo se 729. g. h. (1328/9). Njegov časni brat Alauddin-paša, pojašnjava da je naredeno da se u naseljenom Rumu iskuje akča od čistoga srebra. Uspostavljena je janjičarska vojska. Njihove dnevnicke su određene po jednu akču. Njegov sin Sulejman-paša, kada je bio valija u Balikeiru, tajno, noću, prešao je sa četrdeset hrabrih boraca preko mora u blizini Ajdinlika, i najprije iz Rumelijskog vilajeta osvojio tvrđavu Džin, a kasnije je osvojio i tvrđavu Galipolje 739. g. h. (1338/39). Kasnije se nastanio u Bulajiru (?), i tamo je po prvi puta salla proučena i klanjao se džuma-namaz. Vladao 35 godina.

Sultan gazi Murat han, sin Orhana. Na prijesto zasjeo u Brusi u trideset petoj godini života – 761. g. h. (1359/60). Do ovog vremena nije bilo kaziaskera. Najprije su za kadiju Bruse postavili Kara Halila, a za velikog vezira imenovan je Hajrudin-paša. Kada je osvojena Jedrena, od ratnog plijena, kako tvrdi Mulla Kara Ru-

stem, određena je petina. Kul Šahin-paša postavljen je prvim mirimiranom. Za čuvanje Edirne hisara određeno je 6000 islamskih boraca.

Carević Savdži-beg se pobunio, a njegov otac gazi sultan je tada bio na osvojenju Jedrene. U njegovo ime proučena je hutba. Nakon toga je došlo do borbe u stepama Mekke, i poslije borbi on je uhvaćen i pogubljen. Dok je padišah bio u Brusi, neprijatelji Srbije, Ugarske i Vlaške sa sto hiljada vojnika, krenuli su na tvrđavu Edirne. Zakonačili su na obali rijeke Marice. Noću, serdar boraca Kul Šahin-paša i četiri stotine hrabrih momaka sa hadži Ilbegijom, poslani su na njih. U po noći, sa četiri strane, prolomio se islamski salavat. Kada se nisu ni nadali, napali su neprijateljsku vojsku. Bezbrojne neprijatelje su te noći pogubili, a sve topove i džebhanu zarobili 767. g. h. (1365/66).

L 12

Osvojenje vilajeta Silistre, Ruščuka, Nikopolja i Rumelije, te tvrđave Niš, 770. g. h. (1368/69). Što se tiče Aladža Hisara, on je ostavljen Lazaru na upravu, s tim da pošalje 50.000 (?) srebrenjaka. U ovom pohodu Rumelijski ejalet je dodijeljen gazi Timurtaš-paši. Uspostavljena je prvi put vojska spahija i vojnuka, od strane gazi Timurtaš-paše. Izdat je ferman da se njegova kći uda za carevića Bajezid hana, i da joj se, kao mladinska oprema, da: Germijanoglu, Kutahija, Egrigoz i Tavšanli sa baščama. U isto vrijeme, on je kćerku tekura Konstantinije uzeo za ženu. Da bi se neprijatelji osvetili, sakupili su 200.000 vojnika na Kosovu. U žestokom boju većina ih je izginula od otrovnih mačeva. Padišah, Božija sjena, četvrti dan Ramzana, pao je kao šehid. Vladao 31 godinu.

Sultan Bajezid han Jildirim, sin Murat hana. Zasjeo je na carski prijesto na Kosovu u tridesetoj godini života, 793. g. h. (1389/90). Toga dana, pogubljen je carević Jakub han. Iza toga, osvojeni su vilajet Srbija i Aladža hisar (Kruševac), od strane Timurtaš-paše. Uz to, kćerku Lazara, vladara vilajeta Srbije, njemu su dali za ženu. Osvojenje vilajeta Vlaška, od njega lično, 794. g. h. (1391/2) i zauzeće vilajeta Sivas sa Kajsarijom, dogodilo se od strane Burhanuddina. Pojavom Timurtaša došlo je više od 100.000 vojnika, pa su osvojili prvo Belh, Maveraunehr, Dživar (?), Širvan (?), Irak, Kudzuz (?), Bagdad, iza toga Dijari Bekr, pa Sivas. U polju Džik (?), koje se nalazi u sandžaku Engurija, došlo je do velike borbe sa sultanom Bajezidom, pa je sultan Bajezid han živ uhvaćen, a njegov sin sultan Musa Timurtaš zarobljen; drugi sin Mustafa han pade kao šehid, sa više hiljada isamske vojske. Jildirim Bajezid han, kao zarobljenik, umro je u Jeni Šehiru. Njegovog sina, sultana Musaa, oslobodio je Timuršah i krenuo u područje Gurana 805. g. h. (1402/3)

Godine 805. h. (1402/3) on (Jildirim Bajezid) je sahranjen u Brusi. Vladao 13 godina.

Emir sultan Sulejman, sin Jildirim Bajezid hana, ustoličen je u Edirni godine (nije navedena). Njegov brat, sultan Musa, nešto kasnije, preko Sinapa, pređe Crno more i napravi napad prema Edirne. Sultan Sulejmana, kad se najmanje nadao, zateče u banji i pogubi ga. Vladao osam godina.

L13

Sultan Musa, sin Jildirim Bajezid hana ustoličen u Edirni 814. g. h. (1411/2). Njegov stariji brat, uz dozvolu tekura Konstantinije, prešao je Sredozemno more i u Čamurli polju žestoko se sukobio sa spomenutim Mehmed hanom. U velikoj borbi, sultan Musa je uhvaćen i bez milosti pogubljen. Drugi njegov brat, sultan Isa, zarobljen je u blizini Bruse. Na drugoj strani, jedan sin sultana Sulejmana nalazio se kod tekura Konstantinije, pa je zatražio vlast. Sve su rastjerali, a on u bici bi zarobljen, da bi ga nakon toga usijanim željezom oslijepili. Vladao dvije godine i sedam mjeseci (Musa).

Sultan Mehmed, sin Bajezida Jildirim hana. Na prijesto zasjeo 816. g. h. (1413/14). On je pogubio Karaman oğlu Mehmed-bega. Ušao je bez borbe u vilajet Konju, i zavladao. Vladao osam godina.

Gazi sultan Murad Drugi, sin Mehmed hana. Na prijesto zasjeo u osamnaestoj godini života, 824. g. h. (1421). Kada je Car opsjedao tvrđavu Konstantinopolj, njegov brat sultan Mustafa bio je valija sandžaka Hamid, pa se pobuni i naredi da se, u njegovo ime, uči hutba. Sultan Murad napusti opsadu Konstantinije tvrđave, i u polju Iznika, u velikoj borbi, zarobi i pogubi sultan Mustafu. U to vrijeme vladar Sinapa oženio se kćerkom vladara Isfendijara, a također se, na opisani način, oženio i Lazar-begovom kćerkom, jer bivši sultani su svoje kćeri, radi prijateljstva, razmjenjivali, pa bi na taj način ravnopravni prijatelji postajali (neprevedeno).

Zauzeće tvrđave Solun 832. g. h. (1428/9) lično (od strane sultana). Sultan je došao u Ugarsku i oplijenio je. U spomenutom pohodu bilo je toliko mnogo zarobljenika da je jedna pristala robinja kupovana za par koza, a naočit momak prodavan za 1.050 akči. Pošto je kralj Ugarske zarobljen, za osvetu dođe 80.000 neprijatelja u polje kod Varne, blizu Uskupa. Car je carevića Mehmed hana postavio za velikog vezira, a on lično stavio se na čelo islamske vojske. Dogodio se žestok boj, pa je više od 40.000 neprijatelja izginulo. Čak su i glavu ugarskog kralja otsjekli i sa pedeset neprijatelja poslali je egipatskom sultanu. Ponovo je sin ugarskog kralja Makdovin (?) pobjegao iz vojske. Preko 100.000 neprijatelja stigoše na Kosovo. Božijom milošću, svi su oni od otrovnog mača izginuli. Poljski kralj je zarobljen, a i mnogi kraljevi su pogubljeni (godina nije navedena). Spomenute godine Zulkader oğlu Sulejman-beg, svoju kćer dade za ženu princu sultan Mehmed hanu. Vladao (godina neoznačena).

Sultan Mahmud gazi, sin sultana Mahmud hana. Na prijesto došao u dvadesetoj

godini života (godina nečitka). Prvo je podigao Bogazhisar 850. g. h. (1446/7).

L 14

Osvojenje Bogomšćičene Konstantinije, odarom na Topkapi (od strane sultana) lično. Pedeset i prvi dan opsade, mjeseca 20. džumazelahira, a bio je utorak (4.XI), došlo je do žestoke borbe. Kralj je poginuo, a njegov vezir živ zarobljen.

Osvojenje tvrđave Uskup i Novog Brda, 852. g. h. (1448).

Osvojenje otoka Moreje lično, (od strane cara) 862. g. h. (1457/8).

Osvojenje tvrđave Smederevo lično, (od strane cara), 863. g. h. (1458/9).

Osvojenje tvrđave Sinap sa vilajetom Kastamon, lično (od strane cara), 864. g. h. (1459/60).

Osvojenje tvrđave Trabzun sa vilajetom, lično (od strane cara), 865. g. h. (1460/1).

Osvojenje Midillu, Karlili, Silifke i Alaijje, lično (od strane cara), 867. g. h. (1462/3).

Osvojenje vilajeta Bosna i tvrđave Jajce. Kralj zarobljen i obješen 867. g. h. (1462/3).

Osvojenje tvrđave Zvornik, lično (od strane cara) 867. g. h. (1462/3). Iza toga osvojena Hercegovina, od strane velikog vezira gazi Mahmud-paše.

Gradnja tvrđave Elbasan, učešćem padišaha lično, 871. g. h. (1466/7).

Osvojenje Agriboza, lično (od strane cara), 873. g. h. (1468/9).

U blizini tvrđave Bajburd (?), na polju Beli (?), pobijedio na bojnopolju vojvodu rafidija, koju je iranski šah sakupio. Sve ih je isjekao mačem. Poginuli su hano-vi Gazvina i Farisa.

Osvojenje vilajeta Kefa i tvrđave Andak (?) 880. g. h. (1475/6).

Osvojenje Vekije (?) i vilajeta Bogdan, lično (od strane cara), 881. g. h. (1476/7).

Osvojenje arnautske Iskenderijje u sedmom mjesecu 883. g. h. (28.IX-28.X 1478).

Upad u vilajet Bolija (?), pod komandom kapudana Gedik Ahmed-paše, 883. g. h. (1478/9). Spomenute godine podignut je novi saraj u Istanbulu. Vladao (Mehmed han) trideset i jednu godinu.

L 15.

Sultan Bajezid Veli, sin gazi sultan Mahmud hana. Na prijesto zasjeo u trideset petoj godini života, 886. g. h. (1481/2). Njegov brat Džem sultan pobunio se dok je bio valija u Konji naredio je učenje hutbe u njegovo ime. Nakon poraza pobjegao u Evropu. Šest godina je boravio kod rimskog pape, a šest godina u Francuskoj. Iza toga je došao i umro. Pokopan je u Anadoliji.

Osvojenje Akermana, od strane sultana lično, dvadeseti dan opsade, 889. g. h. (1485).

Osvojenje Inebahti i podignuta dva kaštela, lično od strane sultana, 905. g. h. (1499/1500).

Osvojenje Menun (?), četvrti dan mjeseca (opsade), lično (od strane sultana), 906. g. h. (1499/1500). Vladao 31 godinu i 7 mjeseci.

Sultan Selim Kadim gazi, sin Bajezid hana. Kad je njegov otac sišao s vlasti, bio je u četrdesetoj godini, a na prijesto zasjeo u Konstantiniji 916. g. h. (1512/13).

Njegov brat sultan Ahmed pobunio se kao valija Amasije i naredio učenje hutbe u njegovo ime. Kasnije u žestokoj borbi, uhvaćen i pogubljen. Njegovi bratići, sultan Mehmed, sultan Musa, sultan Osman, sultan Emir i sultan Orhan, toga dana su pogubljeni. Njegov drugi brat, sultan Kurd, dok je bio valija Konje, uhvaćen je i pogubljen.

Iranski šah Kadi Ismail, sakupio je veliku vojsku kizilbaša. U Čadiranskoj ravnici došlo je do žestoke borbe. Većina ih je izginula. Pouzdani Abdalbaki han i Mešhed han, te hanovi Farisa, Gazvina, Hamedana, Guristana, Bagdada i Dijarbekra, na bojnopolju su izginuli, a hanovi Tuzdera, Revana, Vana, Gondža, Širvana, Dilana i Tiflisa, poraženi su se razbježali. Šah Ismail je ranjen u ruku. Svi topovi i municija su zarobljeni i odmah dopremljeni u tvrđavu Tuzder.

L 16

Osvojenje grada i bijeg nekih ajana iz Tuzdera, sa svojim porodicama, u Istanbul. To se dogodilo 920. g. h. (1514/5).

Predaja ejaleta Dijarbekr sa dvadeset četiri sandžaka, te tvrđave Amed (?) gazi sultanu Selimu i učenje hutbe u njegovo ime 921. g. h. (1515/6).

Osvojenje vilajeta Meriš (?), pod vlast Alauddevleta, 921. g. h. (1515/6).

Carević Sulejman, sin sultana Selima, drugog Aleksandra, postavljen je na Rumelijski ejalet i odbranu Jedrena. Ugledni vezir Piri-paša postavljen je za muhafiza Konstantinije. Dok je bio sadriazam, postavio je čuvenog gazi Ahmed-pašu Hecogovića za muhafiza Bruse. Naposljetku, on lično stavio se za serdara islamske vojske i krenuo u boj protiv Čerkesa. Sultan Gur, dvadeset prvi vladar Čerkesa, te više od 100.000 čerkeske i arapske vojske, stiglo je u blizinu Halepa i pripremili su se za borbu. U žestokom okršaju, misirski sultan pogubio je spomenutog Gura, a više od hiljadu njegove vojske zarobio i pogubio. Drugi državni uglednik, koji je nosio naziv vezir, uzeo je ključeve tvrđave Halep i predao ih padišahu, gazi hanu 922. g. h. (1516/7).

Spomenute godine lično je došao u časni Šam, Trabulus, Kudsi-šerif i Hajdu i osvojio ih 922. g. h. (1516/7).

Na postore Hidžaza i dva časna harema, došli su šamski šejhovi i iskazali poslušnost, te je hutba promijenjena na ime gazi sultana Selim hana 922. g. h. (1516//).

Gradnja Bulejda (dolina u blizini Medine) od strane Tome, sina sultana Gura. Nakon vijećanja donesena je odluka da se povede vojska, pa je u blizini Ramalle sakupljena vojska za Indiju, koja se sastojala od 50.000 konjanika i 50.000 pješaka, te 200 šahi-topova. Dok su očekivali borbu, došao je padišah, pa se odigrala velika bitka. Veliki vezir, gazi kapudan Sinan-paša, svojim ogromnim zalaganjem (uspio je) da njegovu vojsku mačevima sasječe i uništi, a topove zarobi. U spomenutom boju, gazi Sinan-paša postigao je stepen šehida. Padišah je lično stigao i zauzeo Kairo 923. g. h. (1517).

U mjesecu muharremu (januar 1517.) prostori udaljeni od Aleksandrije do Ibri- ma 40 konaka i 24 sandžaka, svi su zauzeti.

Tomu, sultana Egipta, zarobio je junak Ali Šahsuvar oglu – graditelj Bulejda. Kada su ga doveli pred sultana, objesili su ga na Babuzavailu u Misiru.

Nakon boravka u Misiru od devet mjeseci kada je uspostavljen red, stanovništvo Alžira masovno se pokorilo. U njegovo sretno ime izmijenjena je hutba i novac. U njegovo vrijeme osvojeno je 79 sandžaka. Ali-bega Šehsuvaroglu, čuvenog gaziju, postavili su na položaj dizdara. Vladao osam godina. Allah mu se smilovao.

L17

Sultan Sulejman gazi han, sin gazi Selima, u 26. godini ustoličen je na carski prijesto, 926. g. h. (1520).

Osvajanje tvrđave Beograd, lično izvršio nakon trideset dana opsade, a to je 26. ramazana 927. g. h. (30.VIII 1521).

Osvojenje tvrđave Rodosa, lično od sultana, nakon petomjesečne opsade, peti dan mjeseca safera 929. g. h. (24.XII 1522).

Osvojenje Ustankoja (Stankova) i Tahtali Podruma (?), od strane sultana lično, god. 929. (1522/3).

Osvojenje vilajeta Jemen i njegovih obala, koje zauzimaju trideset sandžaka, od strane kapudan Sulejman-paše. Na ime Sulejman hana izmijenjena je hutba na njegovu ime 930. g. h. (1523/4).

Osvojenje vilajeta Abesinije, od strane Sulejman-paše 930. g. h. (1523/4).

Ugarski kralj Lajoš je sakupio 150.000 ugarske vojske na Mohačkom polju. Car gazija je prešao rijeku Savu u blizini Beograda. Tu se sukobila vojska istine i neistine. Dogodio se žestok boj. Na tom ratnom mejdanu, kralj Lajoš je poginuo sa više od 100.000 neprijateljskih vojnika. Veliki vezir, gazi Ibrahim-paša, stigao je sa bosanskom i rumelijskom vojskom i zauzeo budimsku kamenu tvrđavu treći dan mjeseca zilhidžeta 932. g. h. (10.IX 1526).

Janoš, upravitelj Erdelja, predao je vlast pod budimskom tvrđavom i pokorio se. Kada se car vratio, osvojena je tvrđava Segedin na obali rijeke Tise 932. g. h. (1525/6).

Budimska tvrđava nije bila osvojena od strane bana Janoša, brata kralja Austrijanaca, Čeha i Nijemaca. Nju je ponovo napao i osvojio padišah lično 936. g. h. (1529/30).

L17a

U mjesecu muharremu (januar-februar) zauzet je Budim i ponovo banu Janošu predata vlast nad njim. Konačno, spomenute godine, vilajet Beč je oplijenjen i spaljen, sve do mosta, koji je na Dunavu podigao Aleksandar Dvorogi.

L.18

Prilikom carskog povratka, srušena je tvrđava Janok na putu i srušena sa zemljom. Kada je car odsjeo u Peštanskom polju, blizu tvrđave Budim, održao je divan. U tom je prispio vladar Budima, ban Janoš. Dogodila se ceremonija ljubljenja ruke caru, pa je on postao spahija i (car) ga je darovao svečanom carskom odorom. Kruna kralja Lajoša, koji je ranije poginuo u Mohačkom polju, a kakvu nisu posjedovali drugi kraljevi, njemu je darovana. Narod se potpuno pokoravao. On je tako postao poznat među kršćanima, a njegovo kraljevstvo postalo upotpunjeno. Tu je krunu posjedovao Enuširvan Pravedni. Utvrđeno Jajce, koje se nalazi u krajevima Bosne, osvojio je lično sultan gazi Mehmed han. Nakon toga, dok su muslimani klanjali džumu namaz, upali su iznenada neprijatelji i sve muslimane pobili. Nakon šezdeset godina Muratu, vojvodi Rustem-bega mirilive Bosne, poznatom gaziji, je tajno došao jedan nevjernik i preko Batal Kapije, merdevinama ušao u tvrđavu Jajce. Bila je noć. Murad vojvoda nije oklijevao, nego je noću tajno, kroz to mjesto, ušao u tvrđavu i sve neprijatelje otrovnim mačem sasjekao. Kada je taj vodič Rustem-begu došao po nagradu, darovao mu je sa sebe ogrtač od samurovine sa opremom, sa dosta novca. Tvrđava Jajce osvojena je 934. g. h. (1527/8).

Han Bagdada Zufikar han, odmetnuo se od perzijskog šaha i ključeve od Bagdada poslao (osmanskom caru), i pokorio se 940-g-H. (1533/4).

Osvojenje vilajeta Požege, od strane velikog vezira Ibrahim-paše 931. g. h. (1524/5).

Osvojenje vilajeta Delvinëgo (kasaba i kadiluk u Albaniji) 943. g. h. (1536/7).

Osvojenje tvrđave Klis u krajevima Bosne, od strane Rustem-bega 942. g. h. (1536).

Vladar Basre Rašid Makaš-oglu, poslao je ključeve od Basre (osmanskom caru), te je održana hutba i kovanje novca u njegovo ime 945. g. h. (1538/9).

L 19

Poznati španski general Andrija (?), opkolio je tvrđavu Novi u Hercegovačkom sandžaku. Sandžak-beg Hercegovine Šišta Bali-beg je požurio da tvrđavi pruži pomoć, ali to nikako nije mogao. Tvrđavu Novi, zbog lošeg ponašanja njenog stanovništva i činjenja nepravdi raji, stigla je Božija kazna pa su neprijatelji ušli u hisar, i pobili svo muslimansko stanovništvo. Nakon devet mjeseci, osmi dan mjeseca rebiulevvela, 946. g. h. (24.VII 1539), sabljom je tvrđava osvojena od strane Hajrudin-paše.

Osvojenje tvrđave u krajevima Bosne, od strane Rustem-bega 946. g. h. (1539/40).

Pri osvojenju tvrđave Novi, narod je bio neposlušan, ubijali su se između sebe, raji su zulum činili, valijama se nisu pokoravali, a kadije s mržnjom gledali, pa su stoga došli venecijanski neprijatelji, opsjeli tvrđavu i zauzeli je mjeseca zulkadeta 1098. g. h. (8.IX-8.X 1687).

Nakon što je tvrđava Novi, Božijom odredbom, pala u ruke neprijatelja, postala je utvrđeno granično mjesto islamskih zemalja. Da bi postala utvrđena krajina, izgrađena je čvrsta tvrđava u mjestu zvanom Trebinje. U tom mjestu je podignut Banvir, pod drugim nazivom Trebinje, a to je bila čvrsta utvrda koje nije bilo prije 1117. g. h. (1705/6).

U tvrđavi Budim, umro je ban Janoš i uprava nad Budimom prenesena je na njegovog mlađeg sina Stjepana. Međutim, kako nije imao snage da potpuno vlada, njemu je dodijeljen stari vilajet Erdelj, a njegovoj majci, kćerki poljskog kralja, darovan je od carske strane Budim. Kada je poslan u Erdelj, njegova vlast nad Budimom dodijeljena je budimskom veziru Sulejman-paši 7. džumadelula 948. g. h. (29.VIII 1541). Da bi se provodili šerijatski zakoni, postavljen je kadija Hatibi Dizdar i dovoljan broj islamske vojske. Budim je osvojen 948. g. h. (1541/2).

L 20

Opsada tvrđave Budim, dogodila se nakon sedamdeset četiri dana, u utorak 14. ševvala (31. I 1542). Ona je pala u austrijske ruke i svo islamsko stanovništvo zarobljeno je, ili su pali kao šehidi 1061. g. h. (1651).

Kralj Španije na Zapadu, sa ogromnom vojskom, krenuo je na arapski Alžir. Treću noć mjeseca redžepa, Božijom voljom, nastala je velika bura, koja je uništila 15.000 neprijateljskih lađa, pa se dogodila velika nesreća 948. g. h. (1541/2).

Osvojenje tvrđave Pečuj u Ugarskoj 950. g. h. (1543/4).

Osvojenje tvrđave Stolni Beograd, učešćem cara lično 950. g. h. (1543/4).

Osvojenje tvrđave Ostrogon, učešćem padišaha lično 950. g. h. (1543/4)

Tvrđava Ostrogon pala u neprijateljske ruke 25. ševvala 1094. g. h. (18. X 1683).

Tvrđave Pečuj i Segedin pale u ruke austrijskih neprijatelja ševvala 1094. g. h. (23.IX-22X 1683).

Tvrđava Stolni Beograd pala u austrijske ruke 5. redžepa 1099. g. h. (6.V 1687).

Tvrđava i ejalet Van osvojeni 995. g. h. (1587), učešćem cara lično.

Osvojenje tvrđava Torkum (?), Mohač, Eškusur sa njihovom okolinom. One su pale u ruke velikog vezira Rustem-paše 956. g. h. (1549).

Osvojenje tvrđave Trabulus 958. g. h. (1551).

Osvojenje tvrđave Temišvar, trideseti dan opsade, u Ramazanu 959. g. h. (1552), od strane serdara Ahmed-paše.

Ponovo, nakon devedeset četiri dana opsade, 15. zilkadeta 1128. g. h. (1.XI 1716) pala u austrijske ruke.

Car gazija krenuo u vojni pohod na Perziju i konačio u Bolavadin polju (?). Njegov carević Mustafa, zbog zuluma koji je činio raji, kao valija Amasije, pogubljen 960. g. h. (1553).

Upravitelji dvadeset sandžaka ejaleta Šehrizul, predali tvrđavu moćnome caru. Prije toga je ejalet Šehrizul bio dodijeljen čuvenom Murat-paši.

L 21

Na zapadu osvojena tvrđava Džirje (?). Bošnjak Pijale Mahmud-paša 967. g. h. (1559/60) ubio je preko 30.000 neprijatelja, a više od 57 lađa zarobio.

Sultan Bajezit sa četiri sina, princa, pobjegao u Perziju, a zatim su uhvaćeni i pogubljeni 976. g. h. (1559/60).

Od strane cara napadnuta je tvrđava Sigetvar, u krajevima Ugarske, i osvojena u saferu 974. g. h. (18. VIII - 18. IX 1556).

Osvojenje tvrđave Đula 974. g. h. (1566/67). Ponovo pala u protivničke ruke 1103. g. h. (1691/2).

Osvojenje otoka Sakos (?), od strane Pijala kapudan-paše 974. g. h. (1566/7).

Gazi sultan Sulejman umro pod tvrđavom Sigetvar. U tom vremenu osvojeno je preko sto sandžaka. Vladao četrdeset osam godina i dva mjeseca.

Sultan Selim gazi Drugi, sin gazi sultana Sulejman hana. Zasjeo na carski prijesto u četrdesetoj godini života 974. g. h. (1566/7).

Ponovno osvojenje ejaleta Jemen, sa trideset sandžaka, od strane Sinan-paše, valije Misira 977. g. h. (1569/70).

Ponovno osvojenje arapskog Iraka. Njegov ugledni vladar se obavezao da svake godine carskoj hazini šalje 5.000 zlatnika. Irak osvojio gazi Iskender-paša 979. g. h. (1571/2).

Osvojenje otoka Kipra i tvrđava Lenkoša, Magosa, Krina i Jak (?), od strane

gazi Mustafa-paše 979. g. h. (1571/2). To je područje od šesnaest kadiluka. Ponovno osvojenje tvrđave i ejaleta Tunis i tvrđave Halkulvar (?), koju su neprijatelji u njegovoj blizini podigli i u nju smjestili pet stotina izvrsnih topova. Osvojenje pod komandom gazi Sinan-paše i kapudana Kilit Ali-paše. Od tada su postavljeni odžaci na prostorima Magreba, u Alžiru, Tunisu i Trabolosu. To se dogodilo 987. g. h. (1579/80). Vladao osam godina (Selim Drugi).

Sultan Murat, sin sultana Selim hana. Na prijesto zasjeo 982. g. h. (1574/5), kada je imao dvadeset devet godina. Na dan kada je zasjeo na prijesto, svoju braću, prinčeve Mustafu, sultana Sulejmana i sultana Osmana pogubio.

Osvojio tvrđavu Tiflis i ejalet i u pokornost doveo. Upravljanje ejaletom ponovo prepustio dotadašnjem vladaru Iskender hanu Đurđijancu.

Ejalet Širvan i tvrđavu Šuman osvojio Lala gazi Mustafa-paša 983. g. h. (1575/6).

L 22

Osvojenje tvrđava i ejaleta Revan i Nakšdžihan, pod komandom Ferhat-paše 991. g. h. (1583).

Krimski han, Muhammed Giraj han, ubijen, rukom gazi Osman-paše. Ozdemir oglu Osman paša nije se pokorio da krene u carski pohod 992. g. h. (1584).

Ponovno osvojenje tvrđave Torez i ejaleta Gendža, od strane gazije i velikog vezira Osman-paše 993. g. h. (1585).

Osvojenje tvrđave Bihke (Bihać) u Bosni pod komandom Hasan-paše Hercegovca 1101. g. h. (1592/3).

Osvojenje tvrđave Janok, sedmi dan mjeseca muharrema 1003. g. h. (22.IX 1594) – šezdeset sedmi dan opsade.

Tvrđava Janok pala u ruke Austrijanaca 1003. g. h. (1594/5).

U danima opsade Janoka, na otoku Komoran pogubljeno i zarobljeno više od četrdeset hiljada Austrijanaca i Mađara. Na rijeci Dunavu trista njihovih lađa, zatim na obalama Dunava zauzete tvrđave i palanke sa topovima, potom vojska doživjela poraz i zarobljavana, od strane vezira gazi Sinan-paše 1103. g. h. (1691/2). Vladao (sultan, sin sultana Selim hana) dvadeset godina i osam mjeseci.

Sultan Mehmed gazi, sin Murat hana. Zasjeo na prijesto u dvadesetoj godini života 1003. g. h. (1594/5).

Osvojenje tvrđave i ejaleta Egre u Ugarskoj, uz učešće cara lično, nakon opsjeđanja, 19. safera 1005. g. h. (13.X 1596). Oteto je oko dvjesto livenih topova. Na koncu, vojskovođa austrijskog kralja došao sa 300.000 poznatih neprijatelja – pješaka i konjanika. Nakon velike borbe izginulo je više od 100.000 neprijateljskih vojnika, oko 500 topova i sva vojska i njegova blagajna su zarobljeni. U spomenutoj bor-

bi, gazi Sinan-paši Habbala oglu (?) dodijeljen je carski muhur za junaštvo. Tvrđava Egra ponovo je pala u austrijske ruke rebbiul evvela 1099. g. h. (5. I - 4. II 1688). Tvrđava Kanjiža osvojena nakon četrdeset sedam dana opsade, od strane velikog vezira i vojskovođe gazi Ibrahim-paše 1.000. g. h. (1688/9). Kanjiža je bila tvrđava od čvrstog drveta. Stiglo je 130.000 neprijateljske vojske i opsjedalo tvrđavu Kanjižu osamdeset pet dana. Dogodila se žestoka zima, sa dubokim snijegom. Dvije hiljade neprijatelja sa kraljem, u želji da se izbave, svi su zbog jake zime nastradali. Svi su topovi i vojska zarobljeni. Bio je to veliki plijen 1011. g. h. (1602/3).

L 23

Tvrđava Stolni Beograd ponovo je došla u ruke velikog vezira Ibrahim-paše 1011 g. h. (1602/3).

Ponovno su je Austrijanci vratili, i tada je, 1011 g. h. (1602/3), pogubljen sultan Mahmud. Nakon pada tvrđave Kanjiže u austrijske ruke, oni su je potpuno srušili 1069. g. h. (1658/9). Vladao (sultan Mehmed gazi, sin Murad hana) devet godina i dva mjeseca.

Sultan Ahmed, sin gazi sultana Mehmed hana. Na prijesto zasjeo u šesnaestoj godini života 1012. g. h. (1603/4)

Ponovno osvojenje tvrđave Ostrogon. Spomenute godine dogodilo se osvojenje Udvara od strane Porča gazije (?) 1013 g. h. (1604/5). Vladao (sultan Ahmed) četrnaest godina i četiri mjeseca.

Sultan Mustafa, sin gazi sultana Mehmed hana. Na prijesto zasjeo u dvadeset petoj godini života 1026. g. h. (1617). Vladao tri mjeseca. Vlast dobrovoljno predao svome bratiću Osman hanu.

Sultan Osman, sin Ahmed hana. U petnaestoj godini zasjeo na prijesto, 1027. g. h. (1617/18). U blizini tvrđave Hotin lično porazio vojsku moskovskoga kralja 1030. g. h. (1620/1). Kada se odlučio da krene u Istanbul 7. redžepa 1030. g. h. (29. V 1621), u velikoj pobuni, veliki vezir Zalim Davud-paša ubio je padišaha u blizini Jedi kule (u Istanbulu). Vladao četiri godine i četiri mjeseca.

Ponovno sultan Mustafa, sin gazi sultana Mehmed hana. Na prijesto zasjeo 1031. g. h. (1621/2). Vladao jednu godinu i četiri mjeseca. Ponovo vlast predao svome bratiću sultan Murat hanu.

Sultan Murat gazi, sin Ahmed hana. Na vlast došao u četrnaestoj godini života 1031. g. h. (1621/2). Prema zakonu gazi sultan Selima, fermanom naredio da se janjičarskoj vojsci podijeli sto hiljada zlatnika, što je i učinjeno, te po pet akči spahijskoj vojsci.

L 24

Ponovno osvojenje tvrđave Revan, od strane cara lično u saferu 1045. g. h. (17.VII - 15.VIII 1635).

Ponovno osvojenje Bagdada, četrdeseti dan opsade u šabanu 1048. g. h. (8. XII - 6. I 1639). Vladao sedamnaest godina.

Sultan Ibrahim, sin gazi sultana Murata. Na prijesto zasjeo u petanestoj godini života, 1049. g. h. (1639/40).

Osvojenje tvrđave Hane na otoku Kreti, pod komandom Silahdar Jusuf-paše, 1054. g. h. (1644/5). Zbog toga što je bio pohlepan u odnosu na žene, prema fetvi, pogubljen je. Vladao devet godina.

Sultan Mehmed gazi, sin Ibrahim hana. Na vlast došao u sedmoj godini života, 1058. g. h. (1648). Otkup tvrđave Njiva Jenova (?) i ponovno osvojenje tvrđave Vagrada, pod komandom gazi Ali-paše 1070. g. h. (1659/60).

Ponovno tvrđava Jenova (?) pala u ruke Austrijanaca 1102. g. h. (1690/1).

Ponovno osvojenje tvrđave Uđvar, pod komandom velikog vezira Ćuprilića Fadil gazi Ahmed-paše, 1073. g. h. (1662/3).

Ponovno tvrđava Uđvar pala u austrijske ruke, u Ramazanu 1096. g. h. (I. VIII - 31. VIII 1684).

Osvojenje tvrđave Kandije i cijelog otoka Kreta. To je područje od šest kadiluka. Osvojenje se dogodilo 20. Ramazana, pod zapovjedništvom velikog vezira Ćuprilića gazi Ahmed-paše. (godina nije navedena).

Osvojenje tvrđave Kamenica i njene okoline 1083. g. h. (1672/3).

Padišah lično oplijenio vilajet Umman. Inebahti zamijenjen sa neprijateljima 1110. g. h. (1698/9).

Osvojenje tvrđave Čehrin, pod komandom velikog vezira Ćuprilić gazi Ahmed-paše. Nakon osvojenja spalio ju je 1081. g. h. (1670/1).

Kada se poražena islamska vojska vraćala preko Habbaz ćuprije, prema časnoj fetvi, Mali Mehmed je sporazumno smijenjen. Vladao četrdeset godina i šest mjeseci.

Sultan Sulejman, sin Ibrahim hana stupio na prijesto kada je imao četrdeset godina, 1099. g. h. (1687/8).

Ponovno osvojenje tvrđave Niš, Vidin, Smederevo i Beograd, pod komandom velikog vezira Ćuprilića gazi Mustafa-paše 1102. g. h. (1690/1). Vladao (sultan Sulejman) tri godine.

L 25

Sultan Ahmed, sin Ibrahim hana. Na prijesto zasjeo u četrdeset šestoj godini, 1102. g. h. (1690/1). Vladao četiri godine.

Sultan Mustafa han, sin gazi Mehmed hana. Na prijesto zasjeo u tridesetoj godini života 1106. g. h. (1694/5). Vladao osam godina i osam mjeseci. Carigradsko stanovništvo se pobunilo protiv njega. Karakaš Mustafa-aga i Čolak Ahmed-aga smijenili su ga u Edirni.

Sultan Ahmed, sin gazi sultana Mehmed hana. Na vlast došao u trideset drugoj godini života 1115. g. h. (1703/4).

Poraz moskovskog kralja na rijeci Prutu i ponovno zauzimanje tvrđave Ozak, pod komandom velikog vezira gazi Baltadži Mehmed-paše 1124. g. h. (1712).

Ponovno osvojenje otoka Moreje. To je područje od dvadeset kadiluka i tvrđavom, pod komandom velikog vezira gazi Ali-paše 1127. g. h. (1715).

Ponovno zauzimanje tvrđave i ejaleta Revan, pod komandom Ahmed-paše, 1136. g. h. (1723/4).

Ponovno zauzimanje tvrđave Šumaki i ejaleta Širvan, pod komandom Ahmed-paše 1136. g. h. (1723/4).

Ponovno zauzimanje tvrđave i ejaleta Gendža, pod komandom Sari Mustafa-paše 1136. g. h. (1723/4).

Ponovno zauzeće tvrđave i ejaleta Kozar (?), Nakšdžihan, Karabag i Erdebil, pod komandom Čuprilića Ahmed-paše 1137. g. h. (1724/5).

Zauzeće tvrđave Hemedan sa ejaletom, pod komandom gazi Ahmed-paše, valije Bagdada, 1137. g. h. (1724/5).

Osvojenje tvrđave Germešan (?), te zauzeće ejaleta Guristan, pod komandom gazi Ahmed-paše, valije Bagdada, 1137. g. h. (1724/5).

Nakon pobune svog istanbulskog stanovništva, prema časnoj fetvi, uklonjeni su Patrona Halil-aga i Mustafa-aga.

Vladao (sultan Ahmed han) dvadeset osam godina.

Sultan Mahmud, sin sultana Mustafa hana. Na prijesto zasjeo u tridesetpetoj godini života, 1143. g. h. (1730/1).

Ponovno osvojenje Bograda, te zauzeće otoka Hiršova, Šapca i njihove okoline, te poraz austrijske vojske, pod komandom velikog vezira gazi Mehmed-paše 1150. g. h. (1737/8), Vraćajući se iz džamije, razbolio se i stigavši u carski saraj umro. Vladao dvadeset pet godina (sultan Mahmud).

L 26

Sultan Osman han Treći. Na vlast došao u pedesetpetoj godini života, 28. safera 1168. g. h. (13.XII 1754). Vladao tri godine.

Sultan Mustafa, sin sultana gazi Ahmed hana. Na vlast zasjeo u pedesetprvoj godini života, u nedjelju 16. safera 1171. g. h. (1. XI 1757). Vladao šesnaest godina.

Sultan Abdulhamid han, sin sultana gazi Ahmed hana. Na vlast došao u pede-

set prvoj godini života, u petak 8. zilkaddeta 1187. g. h. (21. I 1774). Vladao petanaest godina i osam mjeseci.

Sultan Selim han, sin sultana Mustafa hana, sina sultana gazi Ahmed hana. Na vlast došao u dvadesetosmoj godini života, 11. redžepa 1203. g. h. (7. IV 1789).

VEZIRI OSMANSKE DINASTIJE NAVEDENI POIMENIČNO

Veliki vezir Hajrudin-paša. Kao kaziasker, prilikom osvojenja tvrđave Edirne, postao veliki vezir sultana Murat hana. Umro prilikom osvojenja tvrđave Jenidže 764. g. h. (1362/3).

Veliki vezir Ali-paša, sin Hajrudin-paše, umro 787. g. h. (1385).

Veliki vezir Ibrahim-paša, sin Ali-paše, umro 793. g. h. (1390/1).

Veliki vezir Halil-paša, sin Ibrahim-paše od 823. g. h. (1420). Kada je osvojena tvrđava Konstantinijja, sutradan uhapšen u Jedi Kule i četrdeseti dan pogubljen.

Veliki vezir gazi Mahmud-paša. Smijenjen 857. g. h. (1453).

Veliki vezir Ishak-paša. Pogubljen 878. g. h. (1473/4).

Ponovo veliki vezir Mahmud-paša. Pogubljen 879. g. h. (1474/5).

Veliki vezir Gedik Ahmed-paša. Smijenjen 884. g. h. (1479/80).

L 27

Veliki vezir Karaman Mehmed-paša. Prilikom ustoličenja cara, zbog pobune janjičara, u saraju, pogubljen 885. g. h. (1480/1).

Veliki vezir Davud-paša. Smijenjen 886. g. h. (1481/2).

Veliki vezir Ali-paša. Umro 892. g. h. (1486/7).

Veliki vezir Mesih-paša. Umro 906. g. h. (1500/1). Kada je spaljivana Galata, na džebhanu je pao jedan veliki kamen iz zraka i spomenutoga i mullu Galate pogodio na jednom dućanu.

Veliki vezir Hercegović gazi Ahmed-paša. Ponovo smijenjen 907. g. h. (1501/2).

Veliki vezir Hadim Ali-paša, pao kao šehid od vojske kizilbaša u ejaletu Sivas 912. g. h. (1506/7).

Ponovo veliki vezir Hercegović Ahmed-paša od 917. g. h. (1511/2). Kada je carević sultan Ahmed pao u želju da se domogne prijestolja, janjičari su se pobunili, a on je pobjegao s položaja velikog vezira.

Veliki vezir Mustafa-paša. Pogubljen 917. g. h. (1511/2).

Veliki vezir kapudan gazi Sinan-paša. Pao kao šehid prilikom osvojenja Misira 917. g. h. (1511/2).

Veliki vezir Junus-paša. Umro 923. g. h. (1517). Kada se car vratio iz Misira, na putu (Junus-paša) izjavi caru: "Ova je pobjeda bila mojom zaslugom". Odmah mu je

glava odsječena, a tijelo divljim pticama bačeno da ih pojedu.

Veliki vezir defterdar Piri-paša. Godine 924.H. (1518) penzionisan i smijenjen.

Veliki vezir Šahindži gazi Ibrahim-paša. Umro 929. g. h. Njegovom vizaretu pripojen je i ejalet Rumelija. Postao je carski zet. I na koncu je pogubljen.

Veliki vezir Dalvinali Ilijas-paša. Umro 951. g. h. (1544/5).

Veliki vezir Lutfi-paša. Penzioniran i smijenjen 958. g. h. (1551).

Veliki vezir Bosanac Rustem-paša. Smijenjen 960. g. h. (1552/3)

Veliki vezir Ahmed-paša. Pogubljen 961. g. h. (1553/4). Ranije je sklopljen mir sa Austrijancima.

Ponovo veliki vezir gazi Rustem-paša. Umro 972. g. h. (1564/5).

Veliki vezir Bosanac Sokolović gazi Mehmed-paša, od 973. (1565/6). Dvadeset pet godina bio vezir u gornjem Misiru, a petnaest godina bez smjene bio veliki vezir. Dok je jednom održavao divan, u ikindijsko vrijeme, neki Bosanac pristupi i zari mu zatrovan handžar u stomak, a on, poput hazreti Omera, postiže šehidski stepen. Neka mu se Bog smiluje. Njegovi su vakufi mnogobrojni.

Veliki vezir Ahmed-paša, od 987. g. h. (1579). Umro.

Veliki vezir Ajas-paša, brat gazi Sinan-paše 989. g. h. (1581). Smijenjen.

Veliki vezir Ajas-paša 990. (1582).

Veliki vezir Damad Sijavuš-paša. Smijenjen.

Veliki vezir Sinan-paše. Smijenjen 989. g. h. (1581).

Veliki vezir Damad Sijavuš-paša. Smijenjen 990. g. h. (1582).

L 28

Veliki vezir čerkeskog porijekla gazi Osman-paša 991. g. h. (1583). Nakon osvojenja tvrđave Tevzer (kasaba na sjevernoj strani jezera Šatturdžerid u Tunisu), u carskom pohodu umro. Nema kraja njegovim borbama.

(nečitko)

Veliki vezir Mesih-paša(?). Zbog oholosti protjeran 993. g. h. (..) (nečitko)

Veliki vezir Sinan-paša 993. g. h. Smijenjen.

Veliki vezir Ferhad-paša 998. g. h. (1589/90). Pogubljen zbog potkazivanja.

Ponovo veliki vezir Sijavuš-paša 1000. g. h. (1591/2). Umro.

Ponovo veliki vezir Sinan-paša od 1001. g. h. (1592/3). Smijenjen.

Veliki vezir gazi Ferhad-paša 1003. g. h. (1594/5). Pogubljen zbog potkazivanja. Osvajač Revana i Gendže.

Ponovo veliki vezir Sinan-paša 1003. g. h. (1594/5). Smijenjen.

Veliki vezir Lala Mehmed-paša 1004. g. h. (1595/6). Umro.

Peti put veliki vezir gazi Sinan-paša 1004. g. h. (1595/6). Smijenjen. Nema kraja njegovim vakufskim dobrima. Umro u Sivasu.

Veliki vezir Damad Ibrahim-paša 1004. g. h. (1595/6). Smijenjen.

Veliki vezir Čakal oglu gazi Sinan-paša 1005. g. h. (1596/7). Umro.

Ponovo veliki vezir Čakal oglu gazi Sinan-paša 1005. g. h. (1596/7). Umro.

Ponovo veliki vezir Ibrahim-paša 1007. g. h. (1598/9). Smijenjen.

Ponovo veliki vezir Hadim Hasan-paša 1007. g. h. (1598/9). Pogubljen.

Veliki vezir Džerrah Mehmed-paša 1007. g. h. (1598/9). Smijenjen i otišao u mirovinu.

Veliki vezir gazi Ibrahim-paša 1007. g. h. (1598/9). Umro na carskom pohodu.

Veliki vezir Jemišči Hasan-paša 1010. g. h. (1601/2). Pogubljen.

Veliki vezir Ali-paša od 1012. g. h. (1603/4). Umro u Beogradu.

Veliki vezir, Bosanac gazi Mehmed-paša 1013. g. h. (1604/5). Božijom odredbom umro dok je bio muhafiz Budima.

Veliki vezir, Bosanac Derviš-paša 1015. g. h. (1606/7). g. h. Pogubljen.

Veliki vezir Kodža Murat-paša 1016. g. h. (1607/8). g. h. Umro u Dijari Bekru.

Veliki vezir Damad Nesuh-paša 1020. g. h. (1611/2). Kada je naređen pohod na Perziju, zbog izjave da ima 60.000 vojnika, prema jednoj fetvi, pogubljen.

Veliki vezir kapudan Mehmed-paša 1023. g. h. (1614). Smijenjen.

Veliki vezir kapudan Halil-paša 1026. g. h. (1617). Smijenjen.

Ponovo veliki vezir Mehmed-paša 1026. g. h. (1617). Umro.

Veliki vezir kapudan Ali-paša 1029. g. h. (1619/2). Umro.

Veliki vezir Arbaut Husejn-paša 1030. g. h. (1620/1). Smijenjen.

Veliki vezir Dilaver-paša 1031. g. h. (1621/2). Pogubljen na svom divanu.

Ponovo veliki vezir Husejn-paša 1031. g. h. (1621/2). Pogubljen na Aga kapiji.

Veliki vezir Davud-paša 1031. g. h. (1621/2). Pogubljen.

L 29

Veliki vezir Kara Husejn-paša 1032. g. g. (1622/3). Smijenjen.

Veliki vezir kapudan Mustafa-paša 1032. g. h. (1622/3). Smijenjen.

Veliki vezir Đurđi Mehmed-paša 1034. g. h. (1624/5). Smijenjen.

Ponovo veliki vezir Kara Husejn-paša 1034. g. h. (1622/3). Pogubljen.

Veliki vezir Kemankeš Ali-paša 1034. g. h. (1622/3). Pogubljen.

Veliki vezir Čerkes Mehmed-paša 035. g. h. (1625/6). Smijenjen.

Veliki vezir Hafiz Ahmed-paša 1037. g. h. (1627/8). Smijenjen.

Veliki vezir Dželil-paša 1038. g. h. (1628/9). Smijenjen.

Veliki vezir Husrev-paša 1040. g. h. (1630/1). Pogubljen.

Ponovo veliki vezir Hafiz Ahmed-paša 1041. g. h. (1631/2). Zbog pobune pogubljen na svom divanu.

Veliki vezir Tan Kebir Mehmed-paša 1042. g. h. (1632/3). Pogubljen.

Veliki vezir Bajram-paša 1043. g. h. (1633/4). Umro.

Veliki vezir Tajjar Mehmed-paša 1046. g. h. (1636/7). U Bagdadu pao kao šehid.

Veliki vezir Kapudan Mustafa-paša 1048. g. h. (1638/9). Smijenjen.

Veliki vezir sultan-zade Mehmed-paša 1050. g. h. (1640/1). Smijenjen.

Veliki vezir Bosanac Salih-paša 1056. g. h. (1646). Pogubljen.

Veliki vezir Ahmed-paša 1057. g. h. (1647). Pogubljen od strane vojske.

Veliki vezir Sofi Mehmed-paša 1058. g. h. (1648). Pogubljen.

Veliki vezir Murat-paša 1059. g. h. (1649). Smijenjen.

Veliki vezir Melek Ahmed-paša 1060. g. h. (1650). Pogubljen.

Veliki vezir Sijavuš-paša 1061. g. h. (1651). Umro.

Veliki vezir Đurđi Mehmed-paša 1062. g. h. (1651/2). Umro.

Veliki vezir Ali-paša 1063. g. h. (1653). Pogubljen.

Veliki vezir Derviš-paša od 1063. g. h. (1652/3). Pogubljen.

Veliki vezir Imšir Mustafa-paša 1063. g. h. (1652/3). Pogubljen.

Veliki vezir Ermen Sulejman-paša 1064. g. h. (1653/4). Pogubljen.

Veliki vezir Zurnudan Mustafa-paša 1065. g. h. (1654/5). Smijenjen.

Ponovo veliki vezir Sulejman-paša. Pogubljen.

Veliki vezir Bosanac Egri Mehmed-paša 1065. g. h. (1654/5).

Veliki vezir, strateg Kodža Kopruli Mehmed-paša

Sin velikog vezira Fadil gazi Ahmed-paša 1072. g. h. (1661/2). (rukopis nečitak).

Veliki vezir Kethoda Kara Mehmed-paša 1087. g. h. (1676/79). Pogubljen u Beogradu zbog velikog poraza islamske vojske pod Bečom.

L 30.

Veliki vezir Kara Ibrahim-paša 1095. g. h. (1684). Pogubljen zbog toga što nije mogao vratiti tvrđavu Ostrogon.

Veliki vezir mirahor (?) Sulejman-paša Bosanac(?) 1097. g. h. (1685/6). Tvrđava Budim dospjela u neprijateljske ruke i doživljeno veliko poniženje. Slijedeće godine dogodio se potpuni poraz islamske vojske na Čatal ćupriji, pa je on tajno pobjegao ispod varadinske tvrđave i ušao u Bogazhisar. Poslije toga pogubljen.

..... (nečitko).

Na traženje islamske vojske, poslan je carski muhur. Iza toga pogubljen je Čučuk Mehmed-paša, od strane silnika.

Veliki vezir Nišandži Kodža Ismail-paša 1099. g. h. (1687/8). Pogubljen je zato što nije u tvrđavi Bograd zaveo red.

Veliki vezir Tekirdagli Mustafa-paša 1100. g. h. (1688/89).

Veliki vezir Adil gazi Koprulu Mustafa-paša 1101. g. h. (1689/90). Nakon što je preoteo tvrđavu Niš, Vidin, Smederevo, Beograd i Slankamen, postigao šehidsku čast. Postao je mehdijski Carstva i Bosne.

Veliki vezir Arabadži Ali-paša 1103. g. h. (1691/2). Pogubljen.

Veliki vezir Bujuklu Mustafa-paša 1104gH. (1692/3). Smijenjen.

Veliki vezir Defterdar Ali-paša 1105. g. h. (1693/4). Pogubljen.

Veliki vezir gazi Almas Mehmed-paša 1106.g. (1694/5). Dva puta je austrijska vojska doživjela poraz. U blizini tvrđave Temišvar, na rijeci Tisi, islamska vojska je potpuno poražena, a on je postigao šehidski stupanj.

Veliki vezir Koprulu-zade Adil Husejn-paša 1109. g. h. (1697/8). Umro.

Veliki vezir Daltaban gazi Mustafa-paša 1114.H.(1702/3). Nevin pogubljen.

Veliki vezir Reis Mehmed-paša 1115. g. h. (1703/4). Kad su se pojavili nasilnici on je pobjegao, a poslije je pogubljen.

Veliki vezir Zorba Kodža Ahmed-paša 1115. g. h. (1703/4). Umirovljen i smijenjen.

Veliki vezir Damad Hasan-paša 1115. g. h. (1703/4). Smijenjen.

Veliki vezir Kilali (?) Ahmed-paša 1116. g. h. (1704/5). Smijenjen.

Veliki vezir Baltadži Mehmed-paša od 1117. (1705/6). Smijenjen.

Veliki vezir Korlu Ali-paša 1118. g. h. (1706/7). Pogubljen.

Veliki vezir gazi Mehmed Numan-paša Čuprić 1122. g. h. (1710/1). Smijenjen

Ponovo veliki vezir gazi Baltadži Mehmed-paša 1123. g.h. (1711/2). Na rijeci Prutu nanio poraz vojsci moskovskoga kralja, i bez carske dozvole sklopio primirje, pa je pogubljen.

Veliki vezir gazi Jusuf-paša 1124. g. h. (1712/3). Pogubljen.

L. 31

Veliki vezir Ermen Sulejman-paša 1124. g. h. (1712). Pogubljen.

Veliki vezir Kapudan Ibrahim-paša 1125. g. h. (1713). Pogubljen.

Veliki vezir Silahdar gazi Ali-paša 1125. g. h. (1713). Pogubljen. Nakon osvojenja otoka Moreje, islamska vojska doživjela je poraz pod tvrđavom Varadin, i on je pao kao šehid.

Veliki vezir Bostandži Halil-paša 1128. g. h. (1716). On je bio uzrokom poraza islamske vojske, jer je tvrđavu Beograd predao neprijateljima, a onda pobjegao sa položaja velikog vezira.

Veliki vezir Nišandži Mehmed-paša 1129. g. h. (1717). Smijenjen.

Veliki vezir Kajsarli Ibrahim-paša, 1130. g. h. (1718). U njegovo nesretno vrijeme zulum, nevjerstva i zablude dostigle su vrhunac. Na kraju janjičari nisu to podnijeli, i dali su ga ubiti, a leš bacili psima da pojedu.

Veliki vezir Silahdar Mehmed-paša 1143. g. h. (1730/1). Smijenjen.

Veliki vezir Kodža Kabakulak Ibrahim-paša 1143. g. h. (1730/1). Bio je mehdi-ja za Božiju pomoć Bosni.

Veliki vezir Topal Osman-paša 1144. g. h. (1731/2). Protjeran. Poslije toga pogubljen od Perzijanaca u Karkuku (?).

Veliki vezir Hekim oglu Ali-paša 1145. g. h. (1732/3). Smijenjen.

Veliki vezir Đurđi Ismail-paša 1148. g. h. (1735/6). Protjeran.

Veliki vezir Sejjid Silahdar Mehmed-paša 1148. g. h. (1735/6). Smijenjen u Ramazanu i protjeran u tvrđavu Agriboz (Eubeja).

Veliki vezir Ali-paša 1150. g. h. (1737/8). Za kaznu protjeran.

Veliki vezir Ajvaz Mehmed-paša 1152. g. h. (1739/40). Osvojio Beograd 15. zilhiddžeta (15. marta).

Veliki vezir serdari ekrem Gumrudži Mehmed-paša 1152. g. h. (1739/40). Protjeran u tvrđavu Rodos.

Veliki vezir serdari ekrem hadži Ahmed-paša 1153. g. h. (1740/1). Smijenjen. Kasnije protjeran u tvrđavu Rodos.

Veliki vezir i vojskovođa gazi Ali-paša 1154. g. h. (1741/2). Smijenjen. Kasnije protjeran u Kandiju (Kreta).

Veliki vezir Deli Hasan-paša 1155. g. h. (1742/3). Smijenjen.

Veliki vezir Tirjaki hadži Mehmed-paša 1158. g. h. (1745/6). Smijenjen.

Veliki vezir Firari-zade Abdullah-paša 1160. g. h. (1747). Smijenjen.

Veliki vezir Divitar Mehmed-paša 1162. g. h. (1749). Smijenjen.

Veliki vezir mirahor Mustafa-paša 1165. g. h. (1751/2). U njegovo vrijeme ustoličen je car. Dva puta smijenjen.

Ponovo veliki vezir i vojskovođa Hekim oglu Ali-paša 1168. g. h. (1754/5). Vezirovao dva mjeseca. Smijenjen.

Veliki vezir Naili Abdullah-paša 1168. g. h. (1754/5). Vezirovao četiri mjeseca. Smijenjen.

Veliki vezir Silahdar Ali-paša 1168. g. h. (1754/5). Zbog požara protjeran i pogubljen. Vezirovao dva mjeseca.

L 32

Veliki vezir Seid Mehmed-paša sin Jirmi Sekiz Čelebije 1168. g. h. (1754/5). Smijenjen.

Ponovo veliki vezir Mirahor Mustafa-paša 1169. g. h. (1755/6). Smijenjen. Vezirovao devet mjeseci.

Veliki vezir Ragib Mehmed-paša 1171. g. h. (1757/8). U njegovo vrijeme ustoličen je car, u mjesecu saferu (15. X - 13. XI).

Veliki vezir Nišandži Numan-paša 1177 g. h. (1763/4). Vezirovao šest mjeseci. Smijenjen.

Ponovo veliki vezir mirahor Mustafa-paša 1177. g. h. (1763/4). Pogubljen.

Veliki vezir Muhsin-zade Mehmed-paša 1179. g. h. (1765/6). Smijenjen.

Veliki vezir Silahdar Hamza-paša 1182. g. h. (1768/9). Vezirovao dvadeset tri dana. Smijenjen.

Veliki vezir Jaglukči Mehmed-paša 1182. g. h. (1768/9). Nevin pogubljen.

Veliki vezir Maldovan Ali-paša, 1183. g. h. (1769/70). Nakon poraza smijenjen.

Veliki vezir Halil-paša 1184. g. h. (1770/1). Nakon poraza smijenjen.

Veliki vezir Silahdar Mehmed-paša 1185. g. h. (1771/2). Nakon poraza u Babadagu smijenjen.

Ponovo Muhsin-zade Mehmed-paša 1185. g. h. (1771/2)

Veliki vezir Izzet Mehmed-paša, bivši emir kovnice novca, i kajmekam carskog rikabdara, 1188. g. h. (1774/5)

L 33

Osvojenje Bosne i Hercegovine i Zvornika od strane osvojitelja Istanbula gazi sultan Mehmed-hana, lično 867. g. h. (1463). Osvojenje Hercegovačkog sandžaka, od strane vezira gazi Mahmud-paše, uz pomoć Ahmed-bega Hercegovića.

Prvi bosanski sandžakbeg Ishak-beg, Nesuh-beg drugi, Isa-beg treći. U Sarajevu postoje mnogi njegovi vakufi.

Četvrti Ilijas-beg, peti Sinan-beg. U gradu Sarajevu postoji njegova časna džamija. Iskender-beg šesti, Jahja-beg sedmi. U Sarajevu postoje njegovi vakufi. Jakub-beg osmi. Ponovo Iskender-beg deveti. Ponovo Sinan-beg deseti. Ponovo Iskender-beg jedanaesti, u Sarajevu postoji njegova džamija. Korkut-beg dvanaesti, u Sarajevu postoje njegovi vakufi. Ponovo Sinan-beg trinaesti, Junus-beg četrnaesti, Mehmed-beg petnaesti, Gazi Bali-beg šesnaesti. U Sarajevu postoji njegov mesdžid. Gazi Rustem-beg sedamnaesti, Hasan-beg osamnaesti. Ponovo Rustem-beg devedesetnaesti, u Sarajevu postoje mnogi njegovi vakufi – on je sin kćerke sultana Bajezida. Ulama-beg dvadeseti, Sofi Ali-beg dvadeset prvi, Mehmed Džan (?) dvadeset drugi, Hadim Ali-beg dvadeset treći, Sofi Mehmed-beg dvadeset četvrti. Ponovo Ali-beg dvadeset peti, Malkoč-beg dvadeset šesti, Osman-beg dvadeset sedmi, Sokolović Mustafa-beg dvadeset osmi, Hamza-beg dvadeset deveti, ponovo Hasan-beg tri-

deseti. Ponovo Sinan-beg trideset prvi – dvadeset godina bio sandžakbeg Hercegovine. On je prvi popisivač vilajeta, a druga osoba koja u Čajniču ima časnu džamiju. Ponovo Hasan-beg trideset drugi. Ponovo Mehmed-beg trideset treći, gazi Ferhad-beg trideset četvrti.

Ukupno sandžakbega trideset četiri 976. g. h. (1568/9).

L 34

Prvi bosanski valija Ferhad-paša od 992. g. h. (1584).

Kara Ali-paša od 995. g. h. (1587).

Šahsuvar-paša od 996. g. h. (1588).

Ponovo Ferhad-paša od 997. g. h. (1588/9).

Halil-paša od 998. g. h. U Budimu smaknut od strane vojske. Prenesen u Banja Luku.

Sofi Mehmed-paša od 999. g. h. (1590/1).

Herceg gazi Hasan-paša od 1001. g. h. (1592/3).

Mustafa-paša od 1002. g. h. (1592/3).

Husejn-paša, 1003. g. h. (1594/5).

Ismail-paša, 1004. g. h. (1595/6).

Apardi-paša, 1005. g. h. (1596/7) pogubio Mustafu defterdara. Osvajač Bihaća. Na rijeci Kupi (?) utopio se sa 10.000 bosanske vojske.

Kodžaverdi-paša od 1005. g. h. (1596/7).

Idris-paša od 1006. g. h. (1597/8).

Hasan-paša od 1007. g. h. (1598/9).

Bosanac Dugalić Ahmed-paša od 1008. g. h. (1599/0).

Derviš-paša od 1009. g. h. (1600/1).

Sofi Sinan-paša od 1009. (1600/1).

Tatar Mehmed-paša od 1010. g. h. (1601/2).

Dželali Hasan-paša od 1010. g. h. (1601/2). Pobjegao u Beograd.

Ponovo Hasan-paša od 1011. g. h. (1602/3). Na otoku, u blizini tvrđave Budim, pao kao šehid.

Husrev-paša od 1012. g. h. (1603/4).

Gurdži Mehmed-paša od 1015. g. h. (1606/7).

Ponovo Sinan-paša od 1016. g. h. (1607/8)

Kuršundži-zade Mustafa-paša od 1017. g. h. (1608/9).

Ibrahim-paša od 1018. g. h. (1609/10).

Ponovo Mustafa-paša od 1019. g. h. (1610/11).

Karakaš Mehmed-paša od 1021. g. h. (1612/3)

Iskender-paša od 1022. g. h. (1613/4).

Abdulgaki-paša od 1023. g. h. (1614/5).
Ponovo Iskender-paša od 1023. g. h. (1614/5)
Ponovo Mustafa-paša od 1029. g. h. (1620).
Ponovo Ibrahim han od 1030. g. h. (1620/1).
Baltadži Mehmed-paša od 1031. g. h. (1621/2).
Bajram-paša (1031) g. h. (1622/3).
Deli Ibrahim-paša od 1032. g. h. (1622/3).

L 35

Ponovo Bajram-paša od 1035. g. h. (1625/6).
Gazi Mustafa-paša od 1035. g. h. (1625/26).
Arnaut Ali-paša od 1036. g. h. (1626/7).
Bosanac Ebu Bekir-paša od 1037. g. h. (1627/8).
Abaza Memed-paša 1038. g. h. (1628/9). Pogubio Ciganke plesačice.
Hersekli Murat-paša od 1041. g. h. (1631/2).
Hasan-paša od 1041. g. h. (1631/2).
Arnaut Mustafa-paša od 1042. g. h. (1632/3).
Ponovo Hasan-paša od 1042. g. h. (1632/3).
Sulejman-paša od 1043. g. h. (1633/4).
Ponovo Deli Ibrahim-paša od 1043. g. h. (1633/4). Pogubio Mahmuda defter-
dara.
Ponovo Sulejman-paša od 1044. g. h. (1634/5).
Salih-paša Mostarac od 1045. g. h. (1635/6). Pogubljen kao veliki vezir.
Bosanac Silahdar Vučo Mehmed-paša od 1047. g. h. (1637/8).
Bosanac Šahin Hasan-paša od 1049. g. h. (1639/40).
Kuršundži Mehmed-paša od 1050. g. h. (1640/1).
Deli-Husejn-paša od 1051.g. h. (1641/2).
Ahmed-paša od 1053. g. h. (1643/4).
Ahmed-paša od 1053. g. h. (1643/4) (?)
Bosanac Varvar Ali-paša od 1054. g. h. (1644/5).
Omer-paša od 1055. g. h. (1645/6).
Gabela Ibrahim-paša od 1055. g. h. (1645/6).
Tekeli Mustafa-paša od 1057. g. h. (1647/8).
Derviš Mehmed-paša od 1058. g. h. (1648).
Sarhoš oğlu Hasan-paša od 1059. g. h. (1649).
Defterdar-zade Mehmed-paša od 1060. g. h. (1650).
Bosanac Fazli-paša od 1061. g. h. (1651).
Sadriali Sijavuš-paša od 1062. g. h. (1652)

Ponovo Fazli-paša od 1063. g. h. (1653)
Sadriali Sulejman-paša od 1066. g. h. (1655/6)
Topal Hasan-paša od 1066. (1655/6).
Sejjid Ahmed-paša od 1067. g. h. (1656/7).
Melek Ahmed-paša od 1069. g. h. (1658/9).
Servazad gazi Ali-paša od 1070. g. h. (1659/60).
Bosanac Ismail-paša od 1074. g. h. (1663/4).
Arnaud Mustafa-paša od 1075. g. h. (1664/5).
Bosanac Muharem-paša od 1076. g. h. (1665/6). (Napisano Bošno).
Sahrab Mehmed-paša od 1076. g. h. (1665/6).
Kose Ali-paša od 1077. g. h. (1666/7).
Tešnjak Ibrahim-paša 1078. g. h. (1667/8).
Teftišdži Mehmed-paša od 1081. g. h. (1670/1).
Džanpolad Husejn-paša od 1083. g. h. (1672/3).
Kodža Arnaud Ibrahim-paša od 1083. g. h. (1672/3)
Mehmed-paša 1085. g. h. (1674/5).

L 36

Hadži Ebu Bekir-paša od 1087. g. h. (1676/7).
Defterdar Ahmed-paša od 1088. g. h. (1677/8)
Ponovo Ibrahim-paša od 1089. g. h. (1678/9). Pogubljen pod tvrđavom Janok dok je bio vezir u Budimu.
Kodža Halil-paša od 1089. g. h. (1678/9). Pogubljen u Uskudari.
Defterdar Ahmed-paša od 1090. g. h. (1779/80). Pogubljen pod tvrđavom Beč, popivši otrov.
Abdurahman-paša od 1092. g. h. (1681). Pao kao šehid prilikom opsade tvrđave Budim, dok je bio vezir.
Hizir-paša od 1094. g. h. (1683). Pao kao šehid blizu tvrđave Ostrogon u Čerkezemenu.
Osmanpašić Ahmed-paša od 1095. g. h. (1684).
Hersekli Osman-paša od 1096. g. h. (1685). Pao kao šehid pod tvrđavom Egra.
Kunduk Ahmed-paša od 1096. g. h. (1685). Pogubljen kad je trebalo da pođe na carski pohod.
Sijavuš-paša od 1097. g. h. (1685/6). Pogubljen kao veliki vezir.
Atlagić Mehmed-paša od 1097. g. h. (1685/6). U tvrđavi Cetin (Ketin) zarobljen i kao zarobljenik umro.
Gazi Topal Husejn-paša od 1098. g. h. (1686/7). Umro u Bagdadu. Postao je bosanski mehdija.

Bujuk Džafer-paša od 1102. g. h. (1690/1). Pao kao šehid na rijeci Tisi.
Bošnjak gazi Mehmed-paša od 1103. g. h. (1691/2). Umro u Travniku.
Bošnjak Sari Ahmed-paša od 1109. g. h. (1697/8).
Daltaban gazi Mustafa-paša od 1109. g. h. (1697/8). Pogubljen kao veliki vezir.
Defterdar Halil-paša od 1110. g. h. (1698/9) g. h. Pogubljen u tvrđavi Jenikale.
Bošnjak Sejfullah-paša od 1114. g. h. (1702/3). Te godine Austrijanci su poplijenili Sarajevo.

Hadži Ibrahim-paša od 1115. g. h. (1703/4). Umro u Beogradu.
Sirke Osman-paša od 1116. g. h. (1704/5). Sahranjen u Čajniču.
Banjalučki kapetan Mustafa-paša od 1120. g. h. (1708/9). Umro u Banja Luci.
Ponovo Sejfullah-paša od 1141. g. h. (?) (1728/9). Umro u Bosni.
Kara Jilan Ali-paša od 1122. g. h. (1710/1) g. h. Umro u Gumurdžinu.
Ponovo Sari Ahmed-paša od 1124. g. h. (1712/3). Umro i sahranjen u Beogradu.

Arnaud Ali-paša od 1125. g. h. (1713). Umro u Janiji.
Sadriali Ćuprilić Numan-paša od 1126. g. h. (1715). Umro u Gendži.
Jusuf-paša od 1128. g. h. (1716). Pogubljen u Hlivnu

L 37

Ibrahim-paša od 1128. g. h. (1716).
Kara Mustafa-paša od 1129. g. h. (1717).
Ponovo gazi Numan-paša od 1129. g. h. (1717). Umro na Kreti. Bio je to bosanski mehdija. Ove godine pobijedeni su Austrijanci, pod tvrđavma Novi i Zvornikom. Oko 2.000 glava odsječeno, po naređenju Numan-paše.
Defterdar Emin Osman-paša od 1130. g. h. (1718).
Topal Osman-paša od 1132. g. h. (1719/0). Pogubio Abdullah defterdara. Kasnije pogubljen od strane Perzijanaca Kerkutin (?).
Muhsin-oglu Abdullah-paša od 1133. g. h. (1720/1).
Ponovo Osman-paša od 1140. g. h. (1727/8).
Bošnjak Ahmed-paša Rustampašić od 1140. g. h. (1727/8).
Ponovo Topal Osman-paša od 1143. g. h. (1730/1).
Sadriali Kabakulak Ibrahim-paša od 1144. g. h. (1731/2). Prvog Ramazana bosanskoj vojsci postao je mehdija.
Ponovo Abdullah-paša od 1145. g. h. (19. XI 1732).
Hekim oglu Ali-paša od 1149. g. h. (1736/7). Postao je bosanski mehdija. U opsadi Ostrovice i Banja Luke, prvoga rebiulevvela 1150. g. h. (29. VI 1737), porazio je neprijatelja i zarobio njihove topove i municiju.
Ponovo Abdullah-paša od 1153. g. h. (1740/1).

Gazi Ajvaz Mehmed-paša od 1154. g. h. (1741/2).
Jegen Mehmed-paša od 1155. (1742/3).
Ponovo gazi Hekim oğlu Ali-paša od 1157. g. h. (1744/5).
Bostandži Sulejman-paša od 1158. g. h. (1745/6).
Ponovo gazi Hekim oğlu Ali-paša od 1160. g. h. (1747/8).
Ponovo Muhsin-zade Abdullah-paša od 1161. (1748). Umro u gradu Travniku.
Ihtijar hadži Ebu Bekir-paša od 1162. g. h. (1749).
Sejjid Abdi-paša od 1164. g. h. (1750/1).
Šerif Mehmed-paša od 1165. g. h. (1751/2).
Ćuprilić Ahmed-paša od 1165.g. (1751/2).
Bošnjak hadži Mehmed-paša – Fočak, od 1166. g. h. (1752/3).
Kamil Ahmed-paša od 1169. g. h. (1755/6).
Ponovo Bošnjak hadži Mehmed-paša – Fočak, od 1171. g. h. (1757/8).
Muhsin-zade Mehmed-paša od 1174. g. h. (1760/1).
Maldovan-zade Ali-paša od 1177. g. h. (1763/4).
Aga Mehmed-paša od 1178. g. h. (1764/5).
Ćuprilić hadži Ahmed-paša od 1179. g. h. (1765/6)

L 38

Silahdar Mehmed-paša od 1180. g. h. (1766/7)
Ponovo Muhsin-zade Mehmed-paša od 20. šabana 1184. g. h. (10. XII 1770).
Topal oğlu Osman-paša od 1186. g. h. (1772/3).
Dagistani Ali-paša od 24. redžepa 1187. g. h. (24. IX 1773).

L 39

Kada je opsjednuta tvrđava Beč u austrijskim zemljama, bijaše četvrtak, dvadeseti dan mjeseca redžepa 1094. g. h. (15. VII 1682), pa je na topove proučena dova. Serdari ekrem je bio Kara Mustafa-paša. Na Kor Husejn-pašu, koji je bio opsjeo tvrđavu Požun u blizini tvrđave Beč, udarila je neprijateljska vojska, pa se on drugi dan ramazana utopio u Dunavu 1094. g. h. (25. VIII 1683).

Kada je rumelijski valija Hasan-paša boravio pod tvrđavom Beč, pogodilo ga je jedno đule u glavu i on je postao šehid u časnom Ramazanu 1094. g. h. (24. VIII-23. IX 1683).

Defterdar gazi Ahmed-paša popio je otrov pod tvrđavom Beč. Umro je 12. časnog Ramazana 1094. g. h. (5. IX 1683).

Austrijski cesar, uz pomoć drugih kraljeva i 150.000 neprijateljske vojske, došao je do Taš ćuprije, koja se nalazi na četiri sata udaljena od tvrđave Beč i tu je ostao, a vojsku poslao. Zbog zavisti, nadmenosti i pogrešne procjene velikog vezira

Kara Mustafa-paše, islamska vojska je u nedjelju, 22. Ramazana (15. IX 1683), potpuno poražena. Zarobljeni su topovi i municija, a carska vojska pala je u ropstvo neprijatelja 1094. g. h. (1683).

Mudri strateg, budimski valija gazi Kodža Ibrahim-paša, nevin je pogubljen pod tvrđavom Janok 25. Ramazana 1094. g. h. (10. IX 1683).

Bosanski valija Hizir-paša, valija Silistre Mustafa-paša, valija Sivasa Halil-paša i valija Karamana Šišman Mehmed-paša, sa brojnim ejaletskim vojskama, u blizini tvrđave Ostrogon, 18. ševvala 1094. g. h. (10. X 1683), pali su kao šehidi.

L 40

Ebu Bekir-paša valija Halepa, Arslan-paša valija Nikopolja, Zagardži –baši, Samsundži-baši i Zenberedži-baši, koji su bili opkoljeni u austrijskoj tvrđavi, za tri dana su tvrđavu neprijateljima “na viru” predali, pa su stoga 3. zilkaddeta 1094. g. h. (24. X 1683), pogubljeni.

Vojskovođa, veliki vezir Kara Mustafa-paša, koji je određen za tvrđavu Beč, pogubljen je u beogradskoj tvrđavi 6. muharrema 1094. g. h. (5. I 1683). (Greškom napisano 1094. umjesto 1095.)

Sejjid oglu Mustafa-paša, valija Temišvara, pao kao šehid pod tvrđavom Beč 1095. g. h. (1684).

Austrijski česar je najprije opsjeo tvrđavu Budim 1. šabana 1095. g. h. (14. VII 1684). Opkoljeni u tvrđavi, budimski serdar, Kara Mehmed-paša i Abdulumin-paša pali su kao šehidi. U rovovima je izginulo 16.000 neprijatelja, po naredjenju stratega Šejtan Ibrahim-paše, koji je svoje sretno ime promijenio u Melek Ibrahim-paša. On je postavljen u tvrđavu Osijek 1096. g. h. (1685).

Ponovno opsada Budima. Sedamnaesti dan opsade, u utorak 14. ševvala 1097. g. h. (4. IX 1686), u ruke neprijatelja pali su budimski serdar Abdurahman-paša i Ismail-paša. Većina islamskih boraca postigli su šehidsku čast. Veliki vezir Sulejman-paša i islamska vojska doživjeli su veliki poraz 1097. g. h. (1685/6).

L 41

Na Čatal Čupriji, koja se nalazi nasuprot tvrđave Osijek, dogodio se veliki poraz islamske vojske 1098. g. h. (1686/7). Topovi, municija i carska vojska pali su u ruke neprijatelju. Serdar islamske vojske, veliki vezir Sulejman-paša, krišom je pobjegao pod tvrđavu Varadin i u Istanbulu je pogubljen. Kajmekam Redžep-paša i bivši veliki vezir Kara Ibrahim-paša, te novi veliki vezir Sijavuš-paša, zatim Hasan-paša u Beogradu, te u tvrđavi Temišvar drugi Ibrahim-paša i Emir-paša, te Jelken Osman-paša, svi su spomenute godine 1098. g. h. (1686/7) pogubljeni.

Pod tvrđavom Egrom Osman-paša i Ali-paša, pali su kao šehidi 1097. g. h.

(1685/6). Veliki vezir Ismail-paša i veliki vezir Tekirdagli Mustafa-paša, zarobljeni su od strane neprijatelja. Pod tvrđavom Beograd i Niš, islamska vojska je doživjela poraz, pa je nad njima na mejdanu izvršena kazna pogubljenja mačem 1100. g. h. (1688/9).

U Erdeljskom vilajetu serdar islamske vojske Čerkez Ahmed-paša, pao je kao šehid 1101. g. h. (1688/90).

U Slankamenu islamska vojska doživjela je poraz, a veliki vezir Čuprilić Mustafa-paša pao je kao šehid 1102. g. h. (1690/1).

Velikog vezira Arabadžić (?) Ali-pašu su pogubili 1104. g. h. (1692/3).

Veliki vezir Defterdar Ali-paša pogubljen, jer nije zauzeo tvrđavu Varadin 1106. g. h. (1694/5).

U blizini Temišvara, pali su kao šehidi Šahin-paša i rumelijski valija Mehmed-paša 1107. g. h. (1695/6)

Nadalje, u blizini Temišvara umro je kao šehid, brat velikog vezira Musrafa-paše 1108. g. h. (1696/7).

U blizini Temišvara na rijeci Tisi, islamska vojska potpuno je poražena. Veliki vezir Almas Mehmed-paša, Bujuk Džafer-paša, Misirli Ibrahim-paša, Fazli-paša, Mahmud-paša, rumelijski valija drugi Džafer-paša sa preko 25.000 islamske vojske, padoše kao šehidi u saferu, u srijedu, 1109. g. h. (19. VIII-17. IX 1697). Ali-paša, valija Beograda, umro je u spomenutoj tvrđavi 1113. g. h. (1701/2).

L 48

Trinaestog rebiulevvela 1150. g. h. (11. VII 1737.), u petak, austrijski česar je prekršio ugovor o miru, i u krajevima ejaleta Bosne, tvrđavu Ostrovicu opsjeo sa 10.000 neprijateljske vojske. Spomenutog mjeseca, 30.000 neprijatelja, opkolili su, sa ratnom opremom, tvrđavu Banja Luku. U toku borbe, u nedjelju, 7. rebiulahira na granici ejaleta Bosne, sakupljene su tvrđavske age, neferi i janjičari Sarajeva – njih 25.000, uz to 500 pratnje bosanskog valije, vezira, Ali-paše, pa su udarili na neprijateljsku vojsku. Božijom pomoći 3.000 neprijateljskih vojnika, pod tvrđavom Ostrovicom i 8.000 vojnika pod tvrđavom Banja Lukom, izginuli su na bojnim poljima, ili se utopili u rijeci Vrbas. Zarobili su šest šahi-topova i četiri manja topa. Hvala Bogu, to je dobrotom moga Gospodara. (Bilješka na kraju).

L 50

Godine 1149. (1736). mjeseca muharrema, ruski car je prekršio ugovor o miru i sa 50.000 vojske krenuo iz prijestonice Moskve. Došao je do tvrđave Ozak na Crnom moru i nakon što je 360 topova zarobio, zauzeo je Oziju. Njeno stanovništvo je povezao u lance i grad spalio, a neke krajeve oplijenio. Na Krimu je ostao pedeset

dva dana. Nakon toga, pobjegao je u svoju zemlju.

Godine 1150. moskovski car sa kraljicom je sa 120.000 neprijateljske vojske, poput vihora, krenuo i na obalama rijeke Ozije, tvrđavu Oziju je na Petrov dan napao. Nakon četiri dana borbe, napravili su juriš u tvrđavu. Opoljeni narod u tvrđavi i tvrđavski neferi, koji su stigli iz krajeva Bosne, njih 1.047 hrabrih junaka, poput Rustema sina Zalova, četiri miralaja zaima sa timarnicima i defterdarova pratnja, 2.000 bešlija, 2.000 konjanika, zatim 3.000 pješaka –sejmena – oko 8.000 bosanske vojske - ukupno 13.000 muslimana opsjednutih u tvrđavi, te serdar tvrđave vezir Jahja-paša Čengić, bašbog bosanske vojske Ebu Bekir-paša, svi su oni ostali zarobljeni. Kad je tvrđava zauzeta, tom prilikom je 6.000 neprijateljske vojske izginulo. Veliki vezir Mehme-paša je Azak tvrđavu, poput tvrđave Ozije, u drevnim zemljama, zanemario i nije se brinuo za redovnu vojsku, pa je smijenjen i protjeran u Agriboz (Eubeja u Grčkoj). Kada je car saznao za loše ponašanje čehaje Osman-age i baš-defterdara, oni su pogubljeni.

L 51

Ali-paša, valija Beograda, ranjen je u ruku u spomenutoj tvrđavi 1115. g. h. (1703/4).

Pod tvrđavom Varadin islamska vojska je doživjela veliki poraz. Veliki vezir Ali-paša i valija Kjutahije Ahmed-paša, postigoše šehidski stupanj, u srijedu, u šabanu 1128. g. h. (21. VII-19. VIII 1716).

U tvrđavi Beograd, ugledni Sari Ahmed-paša ranjen je u ruku 1129. g. h. (1717).

Tvrđava Temišvar pala je u neprijateljske ruke, u petak, u mjesecu zilkaddetu 1129. g. h. (1717).

Lošom strategijom zlosretnog velikog vezira Halil-paše, islamska vojska doživjela je poraz pod tvrđavom Beograd. Iza toga je ova tvrđava šezdeset peti dan opsade, 12. Ramazana 1129. g. h. (20. VIII 1716), pala u neprijateljske ruke.

Ako nema predodređenja u nekom poslu Apsolutnog Sudije
Ne koriste razmišljanja, na hiljade veleumnih

Ako svom robu pomoć ukaže Allah Uzvišeni
Greške mu postaju pravi put, a mahane vrline

Budi zadovoljan i podnosi bol siromaštva
Pravilno protumači: "Mi ti dajemo sve što je potrebno za život" (Kur'an)

Tvrđava Imotski u Hercegovačkom sandžaku, pala je u neprijateljske ruke, u petak 21. šabana 1129. g. h. (1. VIII 1716)

Glavni razlog gradnje tvrđave Stolac je slijedeći: Hercegovački sandžak, zvani Kozji rog, na mađarskom jeziku Budun (?), Dok je budimski kralj vladao Bosnom, njegov prijatelj Sandalj, poznati neprijatelj, njemu je prepustio svoju vlast. U tom vremenu svećenici nahije Vidoska, to su poštovali. Vidoska, njeno polje i okolina, sve je to bilo pod njegovom vlašću. On je imao lijepu sestru. Spomenuti herceg Sandalj oženio se tom djevojkom, a onda, da bi za sebe izgradio jedan saraj i oko njega podigao tvrđavu, zatražio je dozvolu od svećenika, pa je izgrađena sadašnja tvrđava Vidoska. Na vrhu brda su podigli veliku građevinu, tvrđi saraj pored vode i tvrdu kulu i još tri čvrste kule.

Pristupili su podizanju još pet kula i do pola ih podigli. Dvorište oko tvrđave zapremalo je 1360 aršina. Sa nekih strana (ove kule) su bile izgrađene. Zavidnici su bili zlobni prema prijatelju budimskog kralja, pa su izabrali brata budimskog kralja. Sada je vladar Kozjeg roga, kraljev prijatelj herceg Sandalj, počeo da gradi veliku tvrđavu. Ako je dovrši. Biće čvrsta kao i Budim, pa će se izmaći ispod tvoje vlasti (govorili su). Kada je on to čuo, jako se uvrijedio. Varkom preko majke, jednu povjerljivu osobu posla prijatelju Sandalju s pismom: "Mađarski kralj

L 52

tvoj prijatelj, umro je u tvrđavi Budim. Vlast nad Mađarskom prenio je na tebe. Odmah dolazi!" Čim on to sazna, odluči da brzo krene u Budim. Prelazeći rijeku Savu u blizini Gradiške, u lađi koju je naručio, pogubljen je. Njegov leš bacili su u Savu. Kada je žena čula za ovu tužnu vijest i kada je svećenicima to dojavila, bez oklijevanja, sve kule koje su izgrađene, zatim saraj i cijelu staru varoš su popalili. Godine 274. g. h. (?) pobjegla je u Španiju. Stoga je... (ostalo nedovršeno).

Razlog što je dobio ime Stolac je slijedeći: Kada je podizana tvrđava Vidoska, herceg Sandalj je nazvan Skemlija, odnosno mjesto za sjedenje. U tom vremenu, kroz Stolac, obalom rijeke Bregave do Gabele, vodio je kolski put. U tom dobu nastala je gabelska skela. Ovako je zapisano u neprijateljskim historijama.

(...)

Ove 1129. g. h. (1717), za tvrđave Temišvar i Beograd, zavišću i nepromišljenošću sultan Ahmed hana, dodijeljen je carski pečat nezasluznom Bostandži Halilpaši i povjerene su mu važne stvari, stoga ih Austrijanci zauzeše. Potom su neprijatelji sa evropskim nevjernicima napali ejalet Bosnu, i nakon zauzeća islamskih zemalja, muhafiz ejaleta Bosne, vezir gazija, učeni Numan-paša, poduzeo se da otklo-

ni neprijateljske štete i vrati ugled islamu. U vrijeme, kad se noć i dan dijele, pao je svojim licem na zemlju da zamoli Uzvišenog Allaha za pomoć, upućujući mu iskrene dove. U ejaletu Bosni, niko od muslimana nije se suprotstavio carskoj naredbi. Božijom dobrotom, na koju god se stranu neprijatelj pomolio, oni su ga odbili. Više puta su neprijatelji dolazili pod tvrđave Novi i Zvornik, ali su oni, Božijom pomoći, borbe vodili, 19.700 neprijatelja isjekli, a njihove glave pod nogama konja gazi je su kotrljale, a neke su žive u lance povezali. Božijom odredbom i uz dove uglednog paše vezira, sina vezira, po drugi puta je ejalet Bosna ostala u islamskim rukama, 1121. g. h. (1709/10).

L 53

Godine 1150. austrijski česar došao je sa 3.000 neprijateljske vojske i, bez borbe, zauzeo tvrđavu Niš 3. rebiulevvela (2. VIII 1737). Kajmekam, koji se nalazio u tvrđavi, Nišlija Mehmed-paša, nesretni sin Osman-paše, predao je tvrđavu, spomenutog datuma, u ruke neprijatelja, a to je bilo 26. džumadelphira (21. X 1737). Božijom pomoći, rumelijski valija, vezir, sin vezira gazi Ahmed-paše Ćuprilića, bez borbe, je zauzeo tvrđavu Niš sa trista topova i municije, i tako je povratio 1150. g. h. (1737).

Austrijski neprijatelji krenuli su na njega sa 30.000 vojske u namjeri da pokore tvrđavu Niš. Kada su došli, vidinski valija, vezir gazi Mehmed-paša, junački smjelo je krenuo i noću napao neprijatelja. Božijom odredbom, na bojnom polju, izginulo je 12.000 neprijatelja, a topovi su im zarobljeni i u tvrđavu sklonjeni. Hvala Bogu, to je Njegova dobrota. Godine 1150. g. h. (1737).

Prije osamnaest godina, austrijski česar se trudio da dovede u red i učvrsti tvrđavu Velika Ada, koja se nalazi na šesnaest sati udaljenosti od tvrđave Vidin, 27. rebiulahira (24. VIII 1737). Islamska vojska, koju je vodio vidinski valija gazi Mehmed-paša ju je osvojila i u njoj i u šancu nalazilo se sto pedeset baljemez topova, koji su zarobljeni 1151. g. h. (1738/9).■